

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet

Postboks 8036 Dep.
0030 OSLO

DERES REF

VÅR REF
14-02331-5.UCD

DATO
19.9.2014

Postadresse:

Besøksadresse:

Internett:
www.imdi.no

E-post:
post@imdi.no

Sentralbord:
24 16 88 00

Telefaks:
24 16 88 01

Org.nr:
987 879 696

Bankkonto:
7694.05.12693

Høring om endring i lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) – forslag til endring av introduksjonsloven § 25 "Innhenting av opplysninger", samt endring av introduksjonslovens formelle navn

IMDi viser til departementets høringsbrev av 11.8.2014, der ovennevnte forslag til lovendringer ble sendt ut med frist for innsending av høringsuttalelser innen 22.9.2014.

Herved oversendes direktoratets høringsuttalelse.

Innledning

Høringsnotatet omhandler endringer av tittel og lovtekst i introduksjonsloven § 25 "Innhenting av opplysninger". Introduksjonsloven § 25 gjelder direktoratets behandling av personopplysninger, og hjemler også tilgang til Nasjonalt introduksjonsregister (NIR). Høringsnotatet omfatter også endring av lovens formelle navn.

I dag forvalter IMDi personregisteret NIR, der alle i målgruppen for introduksjonsprogram, opplæring for norsk og samfunnskunnskap og norsk for asylsøkere er registrert basert på uttrekk fra UDB. Som beskrevet i høringsnotatet utvikler IMDi for tiden det nye IKT-systemet IMPact, som ved ferdigstilling vil få datasystemiske moduler for bosetting og integreringstilskuddet, i tillegg til å ha moduler for NIR og norsktilskuddet. Bosetting og integreringstilskuddet har hittil blitt forvaltet gjennom DUF, og norsktilskuddet har blitt forvaltet gjennom dagens NIR. Utover denne korte beskrivelsen henviser IMDi til høringsnotatet for historikk, beskrivelse av ordningene etter loven, samt arbeidet med bosetting og tilskuddsordningene. Med utvidelsen

av datasystemet og nytt uttrekk fra UDB til nye IMDb, er IMDi helt avhengig av en presis og dekkende hjemmel for behandlingen av personopplysninger på alle feltene IMPact har moduler for.

Det bemerkes at det i høringsnotatet punkt 2.6, er forespeilet lansering av IMPact_NIR og IMPact_Tilskudd 20.10.2014. Lanseringen vil bli utsatt og nærmere informasjon om ny lanseringsdato vil komme snarest. Arbeidet med lovhjemmel for behandling av personopplysninger er imidlertid like aktuelt, og helt avgjørende for IMDis pågående arbeid med alle moduler innenfor IMPact.

IMDi er i det vesentlige enig i endringene som er forelagt i høringsnotatet. Direktoratet har imidlertid kommentarer til noen av punktene.

IMDis kommentarer til punkt 4.3 Departementets forslag til endring

IMDi stiller seg bak forslaget om egne hjemler for henholdsvis IMDi og Bufetats behandling av personopplysninger for å tydeliggjøre arbeidsfordelingen.

IMDi har imidlertid et forslag til ytterligere presisering av lovteksten, og ser helst at ordet "opplysninger" gjennomgående for nytt tredje og fjerde ledd, byttes ut med ordet "personopplysninger".

I tillegg ser IMDi det som hensiktsmessig å innta "herunder sensitive personopplysninger" i lovteksten for både IMDis og Bufetats behandling av personopplysninger. Under punkt 3.2 i høringsnotatet vises det til personopplysningsloven § 9, som gjelder sensitive personopplysninger. Av lovens § 9 første ledd bokstav b utledes det at behandling av sensitive personopplysninger krever at det er fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling. I høringsnotatets punkt 3.2 vises det videre til hva som skal anses som sensitive personopplysninger, bl.a. etnisk opprinnelse og helseforhold.

Fra og med 1.7.2012 ble målgruppen for introduksjonsprogram utvidet til å omfatte personer som har fått selvstendig tillatelse etter utlendingsloven § 53 første ledd bokstav b, § 53 annet ledd og § 53 tredje ledd. Det ble påpekt i forbindelse med lovendringen at dette var en særskilt sårbar gruppe som man da valgte å innlemme i personkretsen. IMDi er usikker på om forhold rundt denne persongruppen, f.eks. helseopplysninger, medfører at direktoratet i realiteten i gitte tilfeller vil behandle sensitive personopplysninger. På denne bakgrunn mener IMDi at det vil være hensiktsmessig å innta begrepet "sensitive personopplysninger" i lovteksten i introduksjonsloven § 25.

I tillegg til at personer som registreres i IMPact_NIR kan ha egenskaper som regnes som sensitive personopplysninger, bemerker IMDi at det i arbeidet med bosetting hittil er uavklart hvilke personopplysninger som er nødvendige for behandlingen, og dermed registreringen, i den planlagte bosettingsmodulen. Det vil være påregnelig at flere personopplysninger er nødvendig å

samle inn og registrere for bosettingsarbeidet, som da vil komme i tillegg til opplysninger som fremkommer av IMPact_NIR.

En type sensitiv opplysning som kommunene får informasjon om per dags dato er etnisk bakgrunn. Denne type opplysninger er vurdert som nødvendig i bosettingsarbeidet kommunene gjennomfører, med tanke på bl.a. tilrettelegging av utdanningstilbudet (eks. opplæring i samfunnskunnskap) og kommunikasjon med nyankomne flyktninger bosatt i kommunen (bruk av tolk). Disse opplysningene faller inn under hva som regnes som sensitive personopplysninger og vil således fordre egen hjemmel i lov, med mindre man skal belage seg på samtykke for disse opplysningene. IMDi har tidligere spilt inn til departementet at samtykke ikke er et egnet behandlingsgrunnlag. Departementet har i høringsnotatet redegjort grundig nettopp for hvorfor samtykke ikke anses som egnet, og IMDi stiller seg bak denne vurderingen. IMDi mener således at også denne situasjonen tilsier at begrepet "sensitive personopplysninger" bør tas inn i lovteksten.

IMDi vet ikke på nåværende tidspunkt om sensitive personopplysninger angående helseforhold skal registreres i IMPact og behandles av IMDi i bosettingsarbeidet. I dag håndteres denne type sensitiv informasjon via IMAKS (IMDis elektroniske arkiv) i forbindelse med f. eks. behandling av søknader om ekstraordinært tilskudd ved bosetting av personer med funksjonshemminger og atferdsvansker. Uavhengig av hvor og hvordan denne informasjonen skal registreres i fremtiden, mener IMDi at det er behov for en klar lovhjemmel.

IMDi påpeker at Helsedirektoratet ikke er med på listen over offentlige institusjoner som har fått saken på høring. Siden definisjon av sensitive opplysninger omfatter helseforhold/helseinformasjon, vil det derfor kunne være naturlig å få uttalelse fra Helsedirektoratet på dette området.

IMDi er for øvrig kjent med meldeplikten til Datatilsynet, som nevnes i høringsnotatet, og viser i den forbindelse til at IMDi har inngitt melding til Datatilsynet om IMPact_NIR og tilskudd.

En språklig bemerkning i tredje ledd er at bestemmelsen nå henviser til "dette formål", der flere formål er listet opp. IMDi foreslår å endre til "disse formål".

Det bemerkes at det også i fjerde ledd vil være aktuelt å innta "sensitive opplysninger" som et tillegg i lovteksten, da dette vil gjelde mindreårige innvandrere som også behøver særskilt vern. Slik IMDi ser det vil det ikke være hensiktsmessig å bruke samtykke i slike saker, særlig med tanke på at det vil være barns representant som må gi samtykke til behandling av sensitive opplysninger. IMDi viser til argumentasjon ovenfor, og anser for øvrig Bufetat for å være nærmere til å redegjøre om bestemmelsen.

IMDi viser til at det i 2015 skal være et pilotprosjekt hvor to Fylkesmenn skal ha bosettingsoppgaver. Slik § 25 nå er foreslått formulert i høringsnotatet, er det ikke tatt høyde for at Fylkesmennene også må ha hjemmel for å behandle personopplysninger og sensitive personopplysninger i pilotprosjektet, og eventuelt for fremtiden. Det er særdeles viktig at

Fylkesmennene har en tilsvarende hjemmel som IMDi og Bufetat når det gjelder bosettingsarbeidet med tilhørende tilskudd.

IMDis kommentarer til punkt 6 Øvrige endringer i introduksjonsloven § 25.

IMDi stiller seg bak departementets forslag om endring av lovbestemmelsens navn.

Generelt for bestemmelsen mener IMDi at det er viktig at ordbruken er konsekvent, og foreslår at ordet “opplysninger” gjennomgående byttes ut med ordet “personopplysninger”. Dette er også i tråd med henvisningen til personopplysningslovens regler i høringsnotatet. Det kan vurderes om det i lovteksten bør henvises spesifikt til personopplysningsloven for dens definisjoner av begrepene “behandling” og “personopplysninger”.

Til annet ledd bemerkes det at dagens praksis er at kommunene innhenter opplysninger om aktuelle flyktninger etter at de er bosatt, og dersom det er behov for å få mer informasjon om vedkommende i integreringsarbeidet (eks. ved søknad om ekstra tilskuddsmidler). Opplysninger blir da innhentet etter samtykke fra personen det gjelder. Hvis endringen i lovteksten som departementet foreslår, gjelder denne type opplysninger, så er det i samsvar med dagens praksis. Bosettingsmodulen til IMPact vil inneholde relevant informasjon for kommunenes arbeid med bosetting og tilskudd, og dermed ser ikke IMDi det som hensiktsmessig at kommunene selv innhenter ytterligere opplysninger om flyktninger fra f. eks. asylmottakene før den faktiske bosettingsdatoen.

Ellers bemerker IMDi at bestemmelsen i nytt annet ledd presiserer kommunenes selvstendige forvaltningsansvar, særlig der modulene i IMPact ikke gir tilstrekkelig eller nødvendig informasjon. Bestemmelsen fastslår kommunenes handlingsplikt, samtidig som IMDi vil fortsette å veilede kommunen ved behov.

Til femte ledd bemerkes det at det vises til at “Behandling av personopplysninger skal skje i tråd med personopplysningsloven og være kjent for den registrerte.” IMDi mener at henvisningen i realiteten gjelder for hele bestemmelsen og ikke bare femte ledd, og anbefaler at dette endres slik at setningen henspeler på hele bestemmelsen.

Til syvende ledd bemerker IMDi at lovforslaget kun omfatter “innhenting av opplysninger” og ikke “behandling av personopplysninger”, som er mer dekkende for arbeidet som gjøres. Det foreslås at teksten endres til “behandling av personopplysninger”. Det påpekes at det er dette begrepet som også brukes i dagens bestemmelse i fjerde ledd, tredje punktum.

IMDi har ikke ytterligere kommentarer til de øvrige leddene i bestemmelsen.

IMDi kommentar til endring av tittel på introduksjonsloven

I høringsforslaget fra BLD foreslås det å gi introduksjonsloven nytt formelt navn: “Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere mv. (introduksjonsloven).”

IMDi forstår det slik at det er “mv.” som er vesentlig, fordi hjemmelen for behandling av personopplysninger som omfattes av § 25 vil gjelde for behandling av personopplysninger for alle moduler i Impact. IMDi anser det som mer hensiktsmessig å sette “mv.” lenger til venstre i setningen, slik at “mv.” intuitivt viser til *hva* “mv.” gjelder heller enn å antyde at det er peker på *hvem* det skulle gjelde:

“Lov om introduksjonsordning og norskopplæring mv. for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven).”

IMDi har ingen kommentarer til de økonomiske og administrative konsekvensene til lovendringsforslaget, og stiller seg bak departementets vurdering.

Med hilsen
for Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

Vibeke Bugge Møllhausen
juridisk leder IMDi
IMDi

Urd Cecilie Deglum
seniorrådgiver
IMDi